

Imaginea afro-americanilor în literatură

Maria DAVID

Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, Facultatea de Litere și Arte
“Lucian Blaga” University of Sibiu, Faculty of Letters and Arts
Personal e-mail: mariadavid997@yahoo.com

The Image of African-Americans in Literature

Racism is an issue that has been debated and analysed in many cultural and literary studies. Considering that this topic is a very delicate one, we will focus on some theoretical approaches which also involve the fiction area. Many representatives of the African Americans and also white writers created many literary works in which we can find various interpretations regarding the African Americans. The main concern of the literary works and studies is to offer a different perception of the population and their culture from the darkest to a more enlightened way. The purpose of this article is to show some historical events that are connected to the racist approach and to compare two novels which deal with the African Americans and their life conditions in the '30s in the United States.

Keywords: african-americans, culture, racism, tolerance, history, Harlem Renaissance.

Când descoperim în cercetările noastre cuvântul „rasism”, tindem să îl asociem în special cu termenii „asuprire” și „nedreptate” când ne referim la realitatea istorică, la persecutare, genocide, holocaust, purificare etnică, îl asociem cu atitudini care reflectă discriminare, xenofobie, antisemitism, misoginie etc. Sociologii și alți cercetători care au studiat această problemă și au inițiat programe prin care să răspândească ideea toleranței, a drepturilor, a integrării rasiale, au explicat cauzele psihologice, sociale și ideologice ale acestor atitudini, iar inițiativele de a răspândi ideea de multiculturalitate și interesul pentru acest subiect vast au condus la realizarea unor studii culturale complexe. În acest articol vom explica influența atitudinilor rasiste asupra literaturii într-o epocă în care populația afro-americană a fost asuprită și felul în care personajele de roman reflectă o realitate istorică în care rasa albă deținea controlul social, iar cealaltă era considerată încă inferioară. Înainte de compara acțiunea cărților și de a analiza contextul în care acestea au apărut, trebuie menționate câteva fapte care demonstrează foarte bine, din punct de vedere sociologic și nu numai, care era

atitudinea generală a rasei albe față de populația afro-americană în perioada interbelică și postbelică. Există un desen celebru, realizat în secolul al XIX-lea, mai exact în 1857, „Rase indigene ale pământului”, realizat de Nott și Gliddon, un desen care ilustrează trei cranii – adică trei „rase” diferite: primul, capul unui grec (albul), capul unui negru și un cimpanzeu. Următorul exemplu de comportament rasist a fost inițiat în secolul al XIX-lea și s-a încheiat în 1958. Este vorba despre grădinile zoologice umane, prima fiind înființată la Londra în 1851. În articolul lui Antonio Glodeanu din revista „Historia” găsim date referitoare la acest tip de „divertisment rasist”. Oamenii din Africa, America de Sud sau Filipine erau aduși în Europa și închiși, erau puși să execute diverse ordine, precum să realizeze o reconstituire a luptelor între ei și cei care i-au colonizat: „Izolați cu garduri, la fel ca într-o grădina zoologică, pentru a ilustra și mai puternic diferențele de etnie, băștinășii din regiunile în care europenii aveau colonii alimentau până la urma cea mai importantă idee pe care oamenii de știință, apoi mai târziu conducătorii de stat, voiau să o inoculeze populației: rasele pure,

albe, civilizate sunt superioare celor de culoare.”¹ Al treilea eveniment istoric care a afectat majoritatea populației din țările din Africa de Sud în secolul XX se numește Apartheid (separare) și este un sistem politic rasist impus de minoritățile albe. Acesta a luat o formă juridică începând cu 1948 și scopul său era segregarea raselor. Această politică de separare a forțat populația de culoare să părăsească toate cartierele care fuseseră declarate zone dedicate populației albe și i se interzicea libera circulație și dreptul la vot. Există, bineînțeles, și alte exemple de comportamente și sisteme politice rasiste, dar ne vom limita la acestea.

Pentru a înțelege situația afro-americanilor din perioada interbelică trebuie să ne gândim la contextul istoric care a produs acest decalaj de statut, la colonizare și la efectele ei, la puterea rasei albe, la condițiile în care trăiau și munceau reprezentanții celeilalte rase. Majoritatea afro-americanilor, mai ales cei din sudul Statelor Unite, erau săraci, needucați, cu o stare de sănătate puțin spus șubredă, fără posibilitatea de a se afirma în vreun fel. Rădăcinile secolelor de suferință, umilință, moarte și chinuri se află la începutul expansiunii imperiilor coloniale, iar colonizarea și asuprirea populației indigene, a populației africane adusă mai apoi pe țărm american, este cunoscută deja ca o istorie întunecată a traumelor și genocidelor. Portughezii, primii care au intrat în contact cu populația africană la sfârșitul secolului al XV-lea și începutul secolului al XVI-lea, nu și-au impus superioritatea, ci i-au tratat ca pe niște aliați în raporturile lor. Avantajele tehnologice ale europenilor au fost folosite în următoarele secole pentru a prăda celelalte continente de bogățiile naturale, de minerale și aur pentru ca hotarele și averile Europei să se mărească rapid.

Thomas Jefferson a scris despre rasa neagră

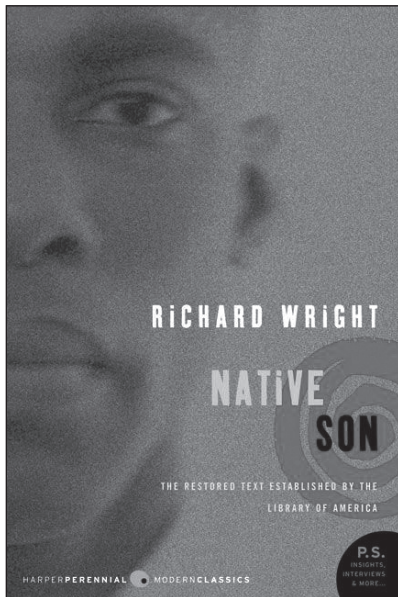
bazându-se pe tocmai pe diferența aceasta: culoarea pielii. El oferă o definiție sinuoasă conceptului de „rasă” și compară obiceiurile domestice și modul în care ei își duceau viețile. Jefferson a folosit cuvântul „izbitor” („striking”) când a început să dezbată diferențele și să vorbească despre înfățișarea oamenilor de culoare. Așa cum observă Kimberly W. Benston, Th. Jefferson a abordat într-un mod empiric, extrem de subiectiv și plin de raționalisme care nu se apropie de un argument întemeiat problema culorii care este „terenul pe care se produce o constant formare și deformare a identităților și a înțelesurilor”².

Despre noua națiune se poate spune că s-a născut într-o vreme în care familiile bogate din Europa doreau să își îndrepte pașii spre un alt loc, un țărm în care totul era posibil, unde afacerile înfloreau și câștigurile erau fără măsură. Coloniile britanice au fost doar începutul. O națiune care s-a clădit prin vărsare de sânge și exploatarea avea nevoie de mâini de lucru – era nevoie de un număr extrem de mare de muncitori, de sclavi care să se ocupe de cerințele familiilor bogate și de culoare albă.

Un autor american, Richard Wright, a scris în introducerea cărții sale, „Native son”: „dar avem în negri întruchiparea unui trecut atât de tragic pentru a potoli chiar și foamea spirituală a unui James; și avem în opresiunea negrilor o umbră oblică.”³ Scriitorul continuă să afirme că „și dacă Poe ar fi trăit acum, nu ar fi trebuit să inventeze oroarea; oroarea l-ar fi inventat pe el”⁴.

În anii ‘20, o perioadă plină de creativitate literară în zona literaturii afro-americane, a luat naștere mișcarea culturală Harlem Renaissance. Această mișcare este pusă în relație cu conceptul de „New Negro”, care cerea egalitate în drepturi pe baza „sferei politice a acțiunii sau a poeziei în formă de protest”⁵, în timp ce mai apoi, „mișcarea a devenit una apolitică a artelor”⁶, cerând „egalitatea prin mijlocirea artelor frumoase”⁷. Romanele și povestirile portretizează foarte bine epoca, societatea scindată: albi și dialectele lor, manierismul, superioritatea; lumea negrilor este și ea explorată cu finețe, existând pasaje numeroase din care se poate deduce o anumită mândrie rasială datorată culturii și artiștilor, scriitorii și muzicieni care se adunau în New York. Printre reprezentanții de seamă ai acestei mișcări se numără Claude McKay, Langston Hughes și W. E. B. DuBois, care a contribuit la înființarea din 1909 a „Asociației Naționale pentru Avansarea Oamenilor de Culoare”. Printre romancierile strălucite ale epocii le amintim și pe Zora Nearle Hurston și Nella Larsen, incluse în canonul literar propus celor care studiază literatura americană.

Temele operelor literare din această sferă sunt: cultura populației afro-americane, rasismul, sclavia, egalitatea. Scrierile afro-americanilor au primit recunoașterea academică și au intrat în canoanele

literaturii în special după 1970. Criticii acestei ramuri a literaturii explică importanța ei din punct de vedere estetic, cultural și istoric. Operele scriitorilor negri s-au născut din experiența lor dură într-o lume care i-a discriminat și uneori i-a ucis cu brutalitate. Literatura americană conține o diversitatea deosebită: „The fact still remains that the Black American literature is really a microcosm of the diasporic idea of the whole black people the world over on negritude. Black is therefore beautiful, cultural imperialism notwithstanding.”⁸

Transmiterea și aprofundarea acestor aspecte fusese făcută pe cale orală (ceremonii, muzică bisericească, blues și rap), apoi prin folosirea mai multor genuri. Literatura care vorbește despre problema acestei rasei poate fi clasificată în funcție de perioada istorică și problemele specifice. De exemplu, literatura afro-americană de dinaintea războiului civil se concentra mai mult asupra sclaviei (există numeroase narațiuni despre sclavi, despre raportul dintre ei și stăpâni, despre munca prestată și violența cu care erau „motivati”).

În secolul al XX-lea, autori precum Richard Wright, au insistat asupra naționalismului negrilor, asupra nedreptății sociale, problemei libertății și asupra segregării rasiale. Detaliile istorice sunt prezente în unele narațiuni, precum diferența dintre partea de nord a Americii, unde sclavia fusese abolită și partea de sud, unde a fost menținută mai mult. Multe personaje suferă de complexul inferiorității și al mentalității coloniale introdusă cu forța de rasa albă. Rădăcinile urii, ale diferenței rasiale și ale mentalității se află în istoria națiunii, încă din vremea puritanilor care credeau că pielea neagră era o pedeapsă de la Dumnezeu, iar influența aceasta a determinat crearea unor personaje diforme în literatură sau care sunt aspru pedepsite. În literatura americană scrisă de albi, afro-americanii apar deseori ca reprezentări ale răului. În celebrul roman scris de Herman Melville, „Moby Dick”, personajul

Fedallah care se închina focului, reprezintă imaginea răului, fiind și cel care prevestește sfârșitul căpitanului. Roslyn Siegel în articolul „The black man and the macabre in American Literature”, notează că faptele de violență extremă împotriva oamenilor de culoare sunt incluse în literatura acestei națiuni încă de la început: în „Scrisori de la un fermier american” de Crèvecoeur, publicată în 1782, un negru muribund este spânzurat de un copac; în „The Granddissimes”, publicată în 1880, urechile și mușchii picioarelor unui negru sunt tăiate și folosite ca hrană; Stephen Crane, în povestirea „Monstrul” din 1899 descrie un bărbat negru desfigurat de acid care ajunge să terorizeze populația. Argumentul din acest articol este următorul: „cu toate că omul negru este potretizat fizic într-un mod grotesc, cel mai macabru aspect al său este rezultatul violenței la care este supus de către alții”⁹.

Preocuparea unor scriitori albi cu privire la statutul afro-americanilor în societate a făcut ca acest subiect să devină și mai cercetat peste ani. Menționăm faptul că, în bine-cunoscutul roman „Aventurile lui Huckleberry Finn” al lui Mark Twain, apare un personaj, Jim, un sclav negru care se îndreaptă spre ținuturile din nord pentru a dobândi libertate și pentru a-și salva familia. Prieten loial, plin de compasiune, dotat cu o mare putere de înțelegere, Jim este un exemplu pozitiv pentru năzdrăvanul Huck, un om nobil care îl protejează de ororile lumii pe care cei doi o traversează pe râul Mississippi. Jim este capturat iar și noul său statut este de sclav care a încercat să fugă. Mark Twain a urmărit relațiile rasiale și consecințele lor, astfel că romanul lui este considerat de către critici o reprezentare alegorică a imaginii rasei negre în decursul istoriei Statelor Unite ale Americii. Cu toate că în vremea autorului sclavia fusese abolită, aceasta se întâmplase inițial doar pe hârtie, căci atitudinile, ura, stereotipurile și uriașele diferențe legislative încă existau.

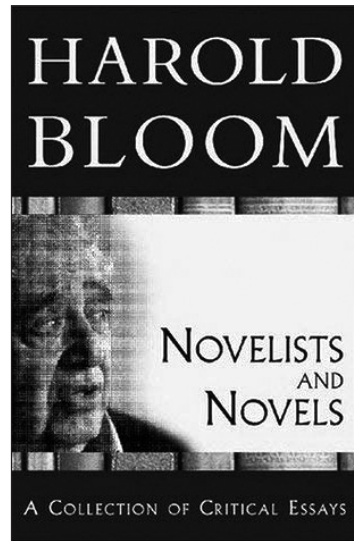
Cu toate că, în 1868, a fost adoptat al Paisprezecelea Amendament al Constituției care garanta cetățenie „tuturor celor născuți în Statele Unite”, marea majoritate a albilor au refuzat să îi accepte pe afro-americieni ca pe egalii lor. Intoleranța rasială a devenit extremă în sud, iar guvernul a eșuat în încercarea sa de a asigura egalitate rasială pe perioada Reconstrucției. Problema afro-americanilor poate fi cercetată și din punct de vedere juridic, existând numeroase procese și execuții ale negrilor care fuseseră acuzați pentru diverse fapte violente. Pedepsele și deciziile Curții erau, evident, dure și categorice, așa cum observă Michael Friedman: „pedepsele violente și uciderea publică a afro-americanilor suspectați de crimă au condus la mii de morți pe durata Reconstrucției și a sfârșitului de secol nouăsprezece.”¹⁰ Imaginea negrului asupra societate a fost folosită și în proza secolului XX. John Steinbeck în cartea „Oameni și șoareci”, portretizează efectele dezastruoase ale unui sistem economic și social

în imaginea lui Crooks, un bărbat negru, cu fizicul și cu mintea degradată. Aici perspectiva devine una strict socială și politică, pentru că este vorba despre marea criză, despre exploatare și muncă, despre un sistem criminal și nu despre pedeapsa lui Dumnezeu asupra rasei negre.

Cu toate că imaginea oamenilor de culoare asupriți domină acest gen de literatură, trebuie menționat faptul că nu doar scriitorii albi au primit distincții pentru cărțile lor. Literatura afro americană a devenit o contribuție valoroasă pentru literatura americană, iar premiile, oferite între 1983 și 2001 (într-adevăr, o recunoaștere după multă vreme), reflectă proeminența realizărilor scriitoarelor de culoare: Toni Morrison a primit Premiul Nobel pentru Literatură în 1993, Gloria Naylor cu romanul "Women of Brewster Place" a câștigat American Book Award în 1999, Trey Ellis cu „Chiar aici” a câștigat de asemenea American Book Award în 1999, iar lista poate continua.

Următoarele două romane tratează problema statutului negrilor în societatea americană și prezintă două cazuri ale unor bărbați care sunt condamnați pentru violență, crimă, respectiv viol, dar asupra cărora se observă impactul dur al educației, al prejudecății rasiale promovate de albi: „Să ucizi o pasăre cântătoare” de Harper Lee și „Native son” de Richard Wright. Există în cele două cărți o mare experiență autobiografică, cei doi autori trăind într-un context istoric în care rasismul și violența conturau viața obișnuită a comunităților americane din perioada interbelică. Atât Harper Lee, cât și Richard Wright au fost preocupați în scrierile lor de efectul opresiv al rasismului asupra comunității, de degradarea psihică a celor care trăiau în teroare, de nedreptatea care conducea sistemul judiciar american. Bărbații care sunt condamnați în cele două romane, Bigger Thomas și Tom Robinson, nu au parte de un proces corect și cu excepția lui Atticus Finch, apărătorul lui Tom Robinson, nimeni nu pare să înțeleagă că existau nereguli imense și catastrofale în anchetele criminalistice. În cazul lui Bigger Thomas, se poate vorbi foarte mult despre influența decisivă a mediului în care a crescut, despre efectul traumatizant al rasismului – albi perpetuaseră ideea că cealaltă rasă merita să fie abuzată, că ei nu își puteau controla viețile, că nu puteau să aspire la mai mult, că meritau doar locuri de muncă din ramura de jos.

Romanul „Să ucizi o pasăre cântătoare” a apărut în 1960 și după ce a câștigat premiul Pulitzer, a fost inclus în canonul literar american. Cartea portretează într-un mod concret societatea americană a anilor '30, o perioadă în care rasismul, segregarea și superioritatea rasei albe erau la ordinea zilei. Acoperind o perioadă din marea criză economică (aproximativ 1933-1936), acțiunea romanului urmărește procesul lui Tom Robinson, un bărbat de culoare care este acuzat că ar fi violat o tânără albă. Cartea surprinde numeroase

aspecte ale societății americane din acea vreme, mai ales educația, rasismul extrem și justiția care este dictată de albi. Tonul jucăuș al cărții este dat de faptul că vocea autorului este Jean Louise Finch, cunoscută drept micuța Scout, o fetiță care sfârșitul cărții are nouă ani și pentru care cele mai mari dileme ale copilăriei sunt descoperirea lui Boo Radley și procesul lui Tom Robinson, al cărui avocat este tatăl ei, Atticus Finch. Născută într-o familie albă, Scout, fratele ei mai mare Jem și prietenul lor Dill încearcă să dezlege misterul vecinului Radley, un bărbat care și-a petrecut toată viața izolat în propria casă de rudele sale.

Observațiile copilei, marile întrebări și încercările de a înțelege oamenii și acțiunile lor conduc cititorul spre o nouă direcție, aceea a moralității și implicit, la întrebările legate de societatea americană din anii '30. Există o diviziune socială despre care Tereza Kohoutová a scris în articolul ei despre „Să ucizi o pasăre cântătoare” – familiile albilor, cei care aveau un statut privilegiat (precum familia Finch), „două grupuri diferite ale clasei muncitoare din rasa albă – bieții fermieri care au devenit victimele marii crize, precum familia Cunningham, ultima clasă din rândul albilor din Maycomb și negri (Tom Robinson)”¹¹. Discuțiile dintre adulți dezvăluie straturile temerilor și preocupărilor rasei albe: exista posibilitatea ca afro-americanii să reușească să destabilizeze comunitatea, să strice rânduiala lucrurilor de până atunci prin căsătoriile cu femei albe, prin accesul la alte drepturi de muncă etc. Populația de culoare din Maycomb are locuri de muncă din ramura de jos.

Ceea ce impresionează foarte mult în cartea lui Harper Lee este figura caldă a lui Atticus. Un bărbat alb, având o poziție socială bună, doi copii și o misiune foarte dificilă pentru acele vremuri: să apere un bărbat negru acuzat de viol (fapt fals, dar susținut de femeia albă) care este condamnat în cele din urmă la moarte. Critica literară l-a descris pe acest personaj deosebit: „El este un văduv, un tată, un avocat și un vecin –

pe scurt, un om obișnuit care își trăiește viața într-o comunitate. Și totuși, el reprezintă exemplul suprem de viață morală și dăruiește această moralitate copiilor săi și în cele din urmă, comunității prin acțiunile sale¹². Există un anume eroism în caracterul acestui personaj, o înțelepciune a vieții care se va reflecta și în copiii lui, în Scout și Jem. Conduita morală a lui Atticus este mereu încadrată de principiile sale statornice, o evaluare critică și profundă a propriei persoane, compasiunea (deseori s-a plasat între nevinovați și pericolele care îi pândeau) și faptul că e păcat să ucizi o pasăre cântătoare: „Atticus este inima romanului și a centrului său moral și etic: un bărbat care se cunoaște pe sine și care, înainte de toate, îi poate iubi pe ceilalți”¹³.

Revenind asupra percepției rasiste a populației, Atticus este conștient de dificultățile în fața cărora se expune, dar încearcă să se împotrivescă argumentelor generale că „toți negri mint, toți negri sunt nimic altceva decât ființe imorale, că toți bărbații negri nu sunt de încredere și că nu ar trebui să fie prezenți lângă femeile noastre”. Argumentele lui în sala de judecată au un efect amenințător și provoacă o liniște profundă, dar plină de furie. Desigur, avocatul este disprețuit de comunitatea albilor pentru că îl apără pe Tom Robinson, iar acest lucru se vede foarte clar în noaptea în care un grup de albi pornesc spre închisoare să îl linșeze pe Tom Robinson. Micața Scout reușește să domolească pe adulți doar prin întrebările ei drăgălașe, iar Atticus îi înfruntă pe cetățenii furioși. În articolul ei, Carolyn Jones vorbește despre „virtuțile apolinice ale lui Atticus”¹⁴, despre calmul și puterea de a rămâne un om demn în fața unei comunități a cărei boli maligne, rasismul, continua să îi zguduie până la irațional.

Bărbatul de culoare, Tom Robinson, nu exista pentru comunitate. Sau dacă exista, se afla undeva la periferie, nefiind vecinul lor, nefăcând parte din ceva care să îi implice pe ei. Albii nu sunt capabili să se pună pe ei înșiși în situația lui, nu au compasiunea despre care le tot vorbea Atticus și nici capacitatea de a încerca să înțeleagă. Populația albă nu poate învăța lecția lui Atticus, nu se poate pune în pantofii altui om suferind, căruia i s-a făcut o nedreptate: „Procesul lui Tom Robinson devine un simbol pentru încercarea de a te opune și de a rezista în pantofii altcuiva și de a vedea un eveniment din perspectiva acelei persoane în timp ce îți păstrezi capacitatea critică.”¹⁵ Chiar dacă familia Ewell nu era bine văzută în societate, făcând parte din cea mai joasă clasă albă, numiți „gunoi alb”, comunitatea preferă să creadă minciuna Mayellei Ewell și să îl considere pe Tom Robinson un pericol. Violența tatălui ei o determină să mintă mai mult, în speranța că va putea să scape de sărăcie și de el. Judecătorii sunt influențați, cred, asemenea celorlalți oameni, că negri sunt brute care nu pot fi controlate, că nu merită un loc în societate. Bărbatul este condamnat pentru că știa lecția compasiunii, asemenea lui Atticus și o ajutase

pe tânără, deschizând singur drumul spre dezastru. Comportamentul rasist al albilor neagă umanitatea unui afro-american și cu toate că avocatul obține o mică victorie, o amânare, Tom Robinson este ucis după ce a încercat să evadeze. Puterea asupritorilor albi nu cunoștea limite.

Și personajul lui Richard Wright are parte de un proces și la final va fi condamnat la moarte. Bigger Thomas este un tânăr afro-american care este privit încă de la început ca un produs al mediului în care a crescut, iar procesul său însușește tragedia populației negre. Determinismul social este termenul cheie în cazul său, pentru toate acțiunile personajului sunt o reflectare al sensului inferiorității sale față de oamenii albi. Harold Bloom îl consideră pe acesta înainte de toate un mit, abia apoi un personaj, pentru că el este un reprezentant al tuturor negrilor care au fost supuși asperităților și care au trăit într-o societate care i-a distrus. Etichetat și el cu expresia „bad Niggers”, Bigger duce o viață marcată de frică și furie, de răzvrătire și teroare. Sărăcia, lipsa educației, mediul familial dezorganizat și anturajul sunt factorii principali care îi determină stilul de viață și percepția lui asupra relației cu albi.

Bigger o ucide din greșeală pe Mary, fiica șefului său și pe prietena lui, Bessie. Primul fapt se produce tot ca un rezultat al fricii, pentru că Mary, după ce băuse foarte mult, îl sărutase pe tânăr, iar mama ei oarbă intra în cameră. Crima prin sufocare e un gest disperat. Mai mult de atât, la proces, avocatul Max menționează un aspect foarte important, așa cum observă și Michael Bèrubè: „Bigger este un simptom pentru o patologie națională mai extinsă”¹⁶. Dacă societatea albilor l-a tratat cu violență și dezgust, aceleași reflexe vor fi exista împotriva lor. Într-o societate rasistă, afro-americanii devin criminali din cauza stilului de viață și a propagandei rasiste răspândită de albi. Ambele personaje masculine – Tom Robinson și Bigger Thomas – sunt vinovate în ochii societății și imaginea lor nu poate fi reabilitată nicidecum. Bigger Thomas nu deține controlul existenței sale, chiar spune că nu a vrut să ucidă. Confuzia, ura și frica sunt călăii acestui personaj. Bigger este tratat ca o ființă umană de către Mary și Max, cei doi fiind comuniști și crezând în toleranță, dar această atitudine deschisă nu seamănă cu nimic din ce a experimentat tânărul din partea albilor.

Istoria și studiile culturale ne oferă pârghiile necesare pentru abordarea unor teme precum intoleranța rasială și efectele perpetuării unor atitudini dezumanizante față de populațiile cu origini etnice diferite. Explorearea aspectelor culturale și a raporturilor rasiale descrise în literatură conduce la realizarea unui tablou social extins prin care pot fi explicate foarte multe fenomene. Situația afro-americanilor este un subiect vast, caracterizat de multe aspecte, iar cărțile care vorbesc despre ei sunt o mare valoare adusă literaturii.

Note:

1. Glodeanu, Antonio, „Grădinile zoo umane, divertismentul rasist al occidentalilor în secolul XX”, în revista *Historia*, <https://www.historia.ro/sectiune/actualitate/articol/gradinile-zoo-umane-divertismentul-rasist-al-occidentalilor-in-secolul-xx>.
2. Kimberly W. Benston, „The Veil of Black”, în „Bloom’s Modern Critical Interpretation: Richard Wright’s Native Son”, New York, Infobase Publishing, 2009.
3. Wright, Richard, „Native son”, introduce, apud. Bloom, Harold, „Novelists and novels”, Philadelphia, Chelsea House Publishers, 2005, pg 395.
4. Ibidem.
5. Henry Louis Gates, „The Trope of a New Negro and the Reconstruction of the Image of the Black,” *Representations*, no. 24 (1988): 147 apud Kohoutová, Tereza, „The Depiction of Racial Issues in *To Kill a Mockingbird* by Harper Lee”, 2017.
6. Ibidem.
7. Ibidem.
8. Ogene, S, Mbanefo. „Black American Literature and the Problem of Racism, Slavery and Oppression in the Post Slavery Era: A Reappraisal of Dunbar’s *The Sport of the Gods*” <https://www.ajol.info/index.php/ujah/article/viewFile/95396/84738>.
9. Siegel, Roslyn, „The black man and the macabre in American Literature”, în *Black American Literature Forum*, vol. 10, nr. 4, 1976, pg. 134.
10. Friedman, Michael Jay, ed. *Outline of U.S. History*. The U.S. Department of State https://photos.state.gov/libraries/amgov/30145/publications-english/learner_english.pdf original: „Violent punishments and open public murders of African Americans suspected of crime resulted in thousands of deaths during the Reconstruction era and at the end of the nineteenth century.”
11. Kohoutová, Tereza, *The Depiction of Racial Issues in To Kill a Mockingbird by Harper Lee*, https://dk.upce.cz/bitstream/handle/10195/69286/KohoutovaT_DepictionRacial_MK_2017.pdf?sequence=1&isAllowed=y, accesat la 02 septembrie 2018.
12. Jones, Carolyn, *Atticus Finch and the Mad Dog: Harper Lee’s To Kill a Mockingbird*, *The Southern Quarterly* 3A. no. 4 1996.
13. Ibidem, pg 162.
14. Ibidem.
15. Ibidem.
16. Bèrubè, Michael, „On the Trial” în „Bloom’s Guides: Richard Wright’s Native Son”, editat de Harold Bloom, New York, Infobase Publishing, 2007, pg. 67.

Bibliography:

- Lee, Harper, „Să ucizi o pasăre cântătoare” / *To kill Mackingbird*, Iași, Editura Polirom, 2013.
- Wright, Richard, „Native Son”, New York,

- Harperperennial Modern Classics, 1998.
- Bloom, Harold, „Novelists and novels”, Philadelphia, Chelsea House Publishers, 2005.
- „Bloom’s Guides: Richard Wright’s Native Son”, editat de Harold Bloom, New York, Infobase Publishing, 2007.
- „Bloom’s Modern Critical Interpretation: Richard Wright’s Native Son”, New York, Infobase Publishing, 2009.
- Glodeanu, Antonio, „Grădinile zoo umane, divertismentul rasist al occidentalilor în secolul XX” / *Human Zoo, the Racist Entertainment of the Westerners in the 20th Century*, în revista *Historia*, <https://www.historia.ro/sectiune/actualitate/articol/gradinile-zoo-umane-divertismentul-rasist-al-occidentalilor-in-secolul-xx>.
- Friedman, Michael Jay, ed. *Outline of U.S. History*. The U.S. Department of State, 2011 https://photos.state.gov/libraries/amgov/30145/publications-english/learner_english.pdf accesat la 10 septembrie 2018.
- Kohoutová, Tereza, „The Depiction of Racial Issues in *To Kill a Mockingbird* by Harper Lee” https://dk.upce.cz/bitstream/handle/10195/69286/KohoutovaT_DepictionRacial_MK_2017.pdf?sequence=1&isAllowed=y, accesat la 02 septembrie 2018.
- Jones, Carolyn „Atticus Finch and the Mad Dog: Harper Lee’s *To Kill a Mockingbird*” http://mrskrapelsenglishclasses.weebly.com/uploads/4/0/5/0/40504501/atticus_and_mad_dog.pdf accesat la 01 septembrie 2018.
- Ogene, S., Mbanefo, „Black American Literature and the Problem of Racism, Slavery and Oppression in the Post Slavery Era: A Reappraisal of Dunbar’s *The Sport of the Gods*.” <http://dx.doi.org/10.4314/ujah.v14i1>. accesat la 01 septembrie 2018.
- Siegel, Roslyn, „The black man and the macabre in American Literature”, în *Black American Literature Forum*, vol. 10, nr. 4, 1976, pg. 134, https://www.11-12english.com/uploads/7/3/3/1/7331350/black_man_macabre_in_am_lit.pdf accesat la 01 septembrie 2018.
- „Researching Race and Racism”, editat de Martin Bulmer, John Solomo, New York, Routledge, 2004.
- Vaughan, T., Alden, „Roots of American Racism: Essays on the Colonial Experience”, New York, Oxford, Oxford University Press, 1995.
- „Racism: Essential Readings” <https://books.google.ro/books?id=jPoXWsmguP0C&pg=PA136&dq=racism+a+psychohistory&hl=ro&sa=X&ved=0ahUKEwjs6tumpNvdAhVCLewKHTwCpQ6AEINzAC#v=onepage&q=racism%20a%20psychohistory&f=false> accesat la 04 septembrie 2018.